nō sunt ad maximum ⁊ minimū determinata. Prima pars añtis ꝓbaf. qz quocunqꝫ hoīe dato potest ꝑcuti ab alio. ita q ex tali ꝑcussura causet inflictura. et ita fit maior. Secūda ps ꝓbaf sicut secūda ps primi argumenti.

Maior. Licet nō eodem mō: tñ entia naturalia: dici debent ad maximum determinata

Minor. Licet a mathematico nō sit dare in reb⁹ naturalib⁹ minimū: tñ illud eis attribuit fm phisicū Conclusio. Igit natura entium naturaliū: ē ad maximū determiata ⁊ ad minimū

Prima ꝓpositio patz exemplariter. qz celum determinatū est ad suā magnitudinē vltra quā nō potest fm suam naturā. Siliter elemēta nō possent augeri ad q̄tūlibet magnā q̄titatem. pari mō nec homo nec planta. nec aliqđ alioꝫ mixtoꝫ. qz et si fm ꝓriā naturam nō videat determinatio. tñ sollicitudo nature cōis imponit mensuram. Sed q nō eodem mō: siliter patz exemplariter. qz corpora celestia alio mō determinant ad suā q̄titatez q̄ elementa. et aliter elementū q̄ hō vel equus. qz est dare maximā q̄titatē ad quā ⁊ non vltrioꝛē potest peueni re elementū. qz natura nō pmitteret elementū simul totum corrūpi sicut corrūpit homo vel equus. neqz pmitteret ipm augeri in infinitū. et sic pfigit sibi statū ad quē inclusiue et vltra ꝓcedere nō potest. Sed hō equus vel planta determinat ad maximū exclusiue. qz scilz est dare aliquā magnitudinē ad quā ꝓpter eius excessum peueni ri nō potest. sed ad minoꝛē. Vnde nō est dare maximaz q̄titatē sub qua p̄t homo stare. qz non datur vltimū instans esse rei pmanentis. et ꝓportionabiliter est moderādum in alijs. Minor ps. qz fm mathematicū q̄libet ꝓtinuū diuiditur in infinitū. Sed fm phisicum est dare minimā carnē. qz videlicz est dare aliquā paruā q̄titatē ita q̄ sub minoꝛe nō posset pmanere: debitas opatiōes suas exercendo. Vnde phisicus ꝓsiderat res fm esse q̄ eis determinatū est a natura. sed mathematicus ꝓsiderat illas fm esse abstractiōis. quare diuersimode loquūtur de ipsis Conclusio ps ex pmissis. Potest tñ sic ꝓbari. qz in reb⁹ naturalib⁹ nō inuenit infinituz. vt ꝓbatur tercio phisicoꝛ. ergo sunt determinate ad maximū. Sz de minimo satis ꝓbatū est supra. Correlariū. Secūdaria entia naturalia ꝓportionabiliter vt superius dicuntur ad maximū ⁊ minimū determinata. Patz exemplariter. qz est dare velocissimū motū totalez. sicut est motꝰ primi mobilis. Et maximā caliditatē ⁊ leuitatē. sicut est in igne. Et econtra maximā grauitatē ⁊ densitatē. sicut est in terra. Et maximā virtutē actiuam que ꝓpetit rei fm suā naturā. ⁊ sic de alijs. Et omniū istoꝛuz rō generalis est. qz sicut reb⁹ naturalib⁹ ꝓrie dictis p̄fixa est determinata mensura in gradu ꝓrie essentie. sic etiam in his que ꝓsequūtur. qz natura abhoꝛret ꝓcessum infinitū tam fm maius q̄ minus. Sed q non eodē modo etiam aliqualiter potest patere. qz ignis determinat ad maximū eius calorem. et nō determinat ad maximā resistentiam in quā potest agere: loquēdo absolute. qz nō potest agere in resistentiā equalez. eo q a ꝓportione equalitatis nō fit actio. et quacūqꝫ resistentia data que sit minoꝛ ad huc potest in maioꝛem. eo q a qualibet ꝓportiōe maioris inequalitatis fit actio. et ita est dare maximū exclusiue. Sz in qđ non Verū est tamen. q qz agens naturale agit fm vltimū sui posse. hinc est q q̄libet passum in quod agens naturale agit: est maximuz in quod potest agere. attentis velocitate gradu resistentie ⁊ alijs ꝓcurrentib⁹ circa actionem. Ex eodē patet q non est dare maximuz pondus qđ fortes potest portare. Et q est dare maximā potentiā actiuā a qua data resistentia nō potest pati. Sequit vera phi determinatio de principijs.

Omnes igitur contraria principia faciunt.

Circa determinationez

verā principioꝫ Queritꝫ vtrū rerū naturalium principia: sint adinuicē ꝓtraria. Pro parte affirmatiua est auctoritas omniū phoꝛ ꝓformiter in hoc ꝓuenientiū Sz pro parte negatiua arguit. quia Permenides ⁊ Melissus posuerūt nisi vnū principiū. idem aūt sibiipsi ꝓtrariū esse non ꝑt. Preterea celū est res naturalis. et tamen eius principia non sunt contraria

Maior. Conditiones primis ꝓtrarijs attribute: sunt vere ⁊ bene assignate. Minor Eedē ꝓditiones ꝓueniūt primis ꝓtrarijs: ⁊ rerum naturaliū principijs Conclusio. Phi igitur coacti virtute veritatis: ꝓsenserunt principia esse sub lege ꝓtrarietatis

Pro declaratione maioris nota q tres assignant conditiones primoꝫ principioꝝ. Prima q non fiāt ex alijs. Secūda q nō fiant ex alterutris. Tercia q omnia que fiunt naturali transmutatione: fiant ex ipsis. Et q iste tres ꝓditiones ꝓueniant primis ꝓtrarijs patet inductiue. q eīm prime due eis ꝓueniunt: patz ex ꝓrijs terminis Nam prima nō fiunt ex prioꝛib⁹. similiter forme ꝓtrarie nō fiunt ex alterutris. cum vna forma ꝓtraria nō possit subijci alteri forme ꝓtrarie fm seipsam. Sed terciā conditionē manifestat inductiue rerum transmutatio. qz album fit ex quodā nō albo. scz nigro vel medio colore colorato. Similiter ꝓsonās. id est ꝓpositū fit ex incōsonāte. id est ex incōposito. et ita de alijs. ꝑt diffusius videbitur infra. Correlariū primū. Aliqñ ꝓpter defectum impositiōis nominū: nō videt transmutatio sub lege cōtrariorū. Patz qz fm rem semp est inter ꝓtraria. Et si dicat. ex ere fit statua. vel ex lapidib⁹ ⁊ lignis fit domus. tunc in termino a quo qui designat p prepositionem (ex) nō videtur importari oppositio ad aliquem terminū ad quē. sed hoc est ꝓpter penuriā impositiōis verorū nominū. sicut patebit infra Correlariū secūdū. Omis mutatio ꝓrie dicta est p se inter opposita. Patz p inductionem Aristotelis. qz albefactio est de nigro vel de nō albo in albū. Siliter sanatio est de egritudine in sanitatez q̄uis aliqñ ꝓpter penuriā terminoꝫ non videat oppositio terminoꝝ. Nullius aūt rō est. qz omne qđ fit aut corrumpit. nō est āteqū fiat. nec est postq̄ corrūpit. ⁊ ergo in vno termino semp includit non esse alterius. Minor posset probari siliter. quia prima principia nō fiunt ex alijs ꝓpter carentiā prioꝛis. nec fiunt ex alterutris ex eadem radice. sed oīa fiunt ex ipsis. qđ verum est distributione coartata. qz omnia ꝓposita in reb⁹ naturalib⁹ fiunt ex principijs phisicis ea ꝓstituentib⁹. scilz ex materia. forma. ⁊ priuatione. ꝓut amplius videbitur inferius.

Conclusionē Aristoteles non deducit. sed potest declarari quo ad primaz partem. qz videbantur adeo ignari q nescijssent cogitare rōnem hoc probantem. quia non

ſufficiebat eoꝝ ratio ꝓcludere pluralitatem entiū. Cauſa aūt ſecūde partis.quia verum eſt bonū intellectus ad quod naturaliter ordinatur. Vnde ſicut res cognitione carentes mouentur in ſuos fines abſqꝫ rōne.ita interdum intellectus hominis quadā naturali inclinatione tendit in veritatem.licet rationem veritatis non percipiat.

Correlariū. Propꝛie dicta rō contrarietatis attribui poteſt rerū naturaliū principijs. Patꝫ qꝫ talis eſt lex principioꝝ naturaliū inter que mediat tranſmutatio naturalis q̄ ſub vtroqꝫ termino reperiꝝ ſubiectū cōmune vtriqꝫ termino deſeruiens ⁊ forma poſitiua ſuū oppoſitū excludens. Verbi gratia.ſi generetur equus ex nō equo conſtat q̄ per hoc q̄ dicit (equus) ponit ſubiectū cuꝫ forma. et cum dicit (non equus) excluditur forma. et neceſſario ponitur ſubiectū.qꝫ omnis tranſmutatio naturalis neceſſario fit ex ſubiecto ꝓſupposito. vt patꝫ ex ſupra dictis et tale ſubiectū nō poteſt ſtare nudū. ſed oportꝫ ineſſe forma.et ita reperitur ratio contrarietatis ꝓpꝛie dicta Ad rōnes Ad primā dicendū ſm cōmentatorē q̄ licet aliqui antiqui philoſophi non ponāt plura entia intelligibilia ⁊ ſm veritatē ponunt tm plura eſtimabilia et ſenſibilia. Et ergo contrarietas in illis debet extendi ad oppoſitionem priuatiuam.ſiue hoc ſit in rei veritate ſiue ſm famam

Ad ſecūdum dicendū.q̄ in celo reperitur aliqua contrarietas.ſcz vbi et priuatio ad vbi

Conſequens aūt vtiqꝫ erit dicere. vtrū duo

Querit primo.

Vtrū rerū naturaliū principia: ſint aſſerenda tm tria. Pro veritate eſt Ariſtoteles in littera. Sed pro parte negatiua arguit primo q̄ ſint paucioꝛa. qꝫ accidentia ſunt entia naturalia.et tm non habent tria principia.qꝫ nō habēt materiā. Secūdo arguit q̄ ſint plura.qꝫ diſpoſitiōes materie.ſcz qualitates et q̄titates ſunt neceſſario requiſite ad tranſmutationē naturalem. ergo ſunt principia eius.

Maioꝛ. Non vnū ſolum aut infinita: ſunt rerū naturaliū principia Minoꝛ. Nec ſatis eſt in natura: ponere rerū naturaliū tm duo principia. Concluſio. Cōquendo de principijs ſm rōnem generalem: ſic tria tm requirūtur ad tranſmutationē naturalem.

Maioꝛ habet duas partes.prima patꝫ.qꝫ oportꝫ eſſe contrarietatē in principijs.vt pz ex p̄dictis. ſed cōtrarietas ſemp eſt plurū ſpecie differentiū.Secūda ꝓbatur quatuoꝛ rōnib quas tāgit Ariſtoteles in littera. Prima qꝫ ſi ſic.res naturales nō poſſent cognoſci.cū infinitū ſit ignotum. Secūda.qꝫ in vnoquoqꝫ genere eſt vna ꝑma cōtrarietas.et ita cōtrarietates ſunt finite ſicut genera. ſed principia ſunt prima contraria.igit. Tercia.qꝫ oīa poſſunt ſaluari ponendo principia finita.et ſic vanuꝫ eſſet ponere infinita. Quarta.qꝫ ſi principia eſſent infinita omnia contraria eſſent p̄ncipia. Tenet conſequētia.qꝫ ſi aliqua eſſent cōtraria nō p̄ncipia.tūc contraria principia eſſent paucioꝛa q̄ꝫ contraria ſimpliciter.et p conſequens non eſſent prima contraria infinita. Secūda conſequentia tenet.qꝫ infinitū nō habꝫ exceſſum ſupra ſe.ſed conſequens eſt falſum.quia dulce et amarū ſunt contraria.⁊ tm fiunt ex primis contrarijs ſicut ex p̄ncipijs. Minoꝛ patꝫ ſtriplici motiuo. Primuꝫ.qꝫ qꝫ oportꝫ res naturales cōponi ex principijs permanentibus ſed vnū contrariū nō poteſt permanere cū alio.ergo nō ſufficiūt duo principia contraria.ſed preter duo contraria oportꝫ ponere vnū terciū recipiens vtriqꝫ. Secūdū. qꝫ in omni tranſmutatione aliquid recipit alterū contrarioꝝ. ſed vnū contrariū nō recipit aliud. ergo preter duo contraria oportet ponere terciū. vt ſcz ab vno in aliud poſſet eſſe tranſmutatio. Terciū.qꝫ aliqua p̄ncipia ſunt contraria et aliq̄ non ſunt contraria.ſed de duobꝫ ſolū principijs nō poſſunt verificari eſſe contraria et nō eſſe contraria. Concluſio patet ex determinatiōe Ariſtotelis in littera.qꝫ oportet eſſe aliquod ſubiectū deferens tranſmutationem naturalem.et oportꝫ eſſe duos terminos oppoſitos Correlarium. ad minus in numerū ternarū principioꝝ: concordat ſententia antiquoꝝ philoſorum. Patet.qꝫ ponentes vnū ſubiectū qđ eſſet ſubſtantia omniū rerū poſuerūt illud diuerſificari penes raritatem et denſitatē.et ita poſuerūt vnū ſubiectum et duo contraria. Similiter plato poſuit tria.licꝫ alio modo.qꝫ magnuꝫ ⁊ paruū attribuebat materie et ipſum vnū ſe tenebat ex parte forme. Similiter Empedocles reduxit oīa ad calidū ⁊ frigiduꝫ ſicut ad duo contraria.et reſiduū poſuit loco ſubiecti.⁊ ſic de alijs. Nā virtute veritatis fuerunt coacti ꝓcedere ad minus tria principia

Ad rōnes Ad primā dōm q̄ ens naturale debꝫ hic capi ꝓpꝛiſſime pro toto cōpoſito ſubſtantiali et p illo qđ tranſmutatur Ad ſecūdā dicit q̄ ille diſpoſitiones nō requirūtur tanq̄ principia intrinſeca rei naturalis.

Sic ergo nos dicamus p̄ncipiū de omni.

Querit primo.

Vtruꝫ priuatio ſit principiū in fieri diſtinctū: de numero principioꝝ rerum naturaliū. Pro parte affirmatiua queſiti et vera eſt phūs in littera.qꝫ priuatione nō poſita nō fit res naturalis.niſi em̄ carentia ſit in ſubiecto nō tranſmutatur ſubiectū ad formā.eo q̄ nihil mouet ad id qđ habet Sed q̄ ſit principiū diſtinctū patebit infra. Pro parte negatiua arguit. qꝫ priuatio eſt non ens.ſed non ens nullius eſt principiuꝫ. Preterea dato q̄ priuatio ſit ens.nō tamen eſt diſtincta a materia ſm philoſophū.ergo nō erit principiū diſtinctum.

Maioꝛ. Priuatio forme oppoſita: verificatur ꝓcretiue de materia. Minoꝛ. Si priuatio in abſtracto ſumatur: tunc de materia non verificatur. Concluſio. Igit ad fieri rerum naturaliū priuatio neceſſario requiritur: q̄ tm p talē tranſmutationē abiicitur

Maioꝛ habet duo ꝓplexa. Primū pz ex dictis. qꝫ forma et priuatio oponūtur contrarie. Sed ſecūdum probat a ſimili.qꝫ ſicut dicimus q̄ oculus eſt cecus. qꝫ oculus ē ſubiectū in q̄ eſt carentia viſus.ſic etiā dicim? materiā p̄uatā forma.qꝫ ē ſubiectū carēs forma.⁊ natū hic forma Nec dz fieri vis ſi dicat priuata forma.vel q̄ aliqua forma priuatur.ſcz cum diſtributione vel ſine diſtributiōe. qꝫ in idem redit q̄tum ad preſens ꝓpoſitum Correlarium. Priuationē et materiam eſſe idem numero:intelligendū eſt modo loquendi ſolito. Patet verbi gratia. qꝫ autoꝛes conſueuerūt dicere q̄ oīa accidētia eiuſdē ſubiecti ſunt eadē numero eū ſubiecto et inter ſe.Sic coloꝛ odoꝛ ſapoꝛ faciunt idemptitatē numeralē inter ſe. et cū pomo. et ſic de alijs Minoꝛ probat a ſili.qꝫ ſicut hec eſt falſa oculus eſt cecitas.vt dicit in poſt predicamentis. ita hec